

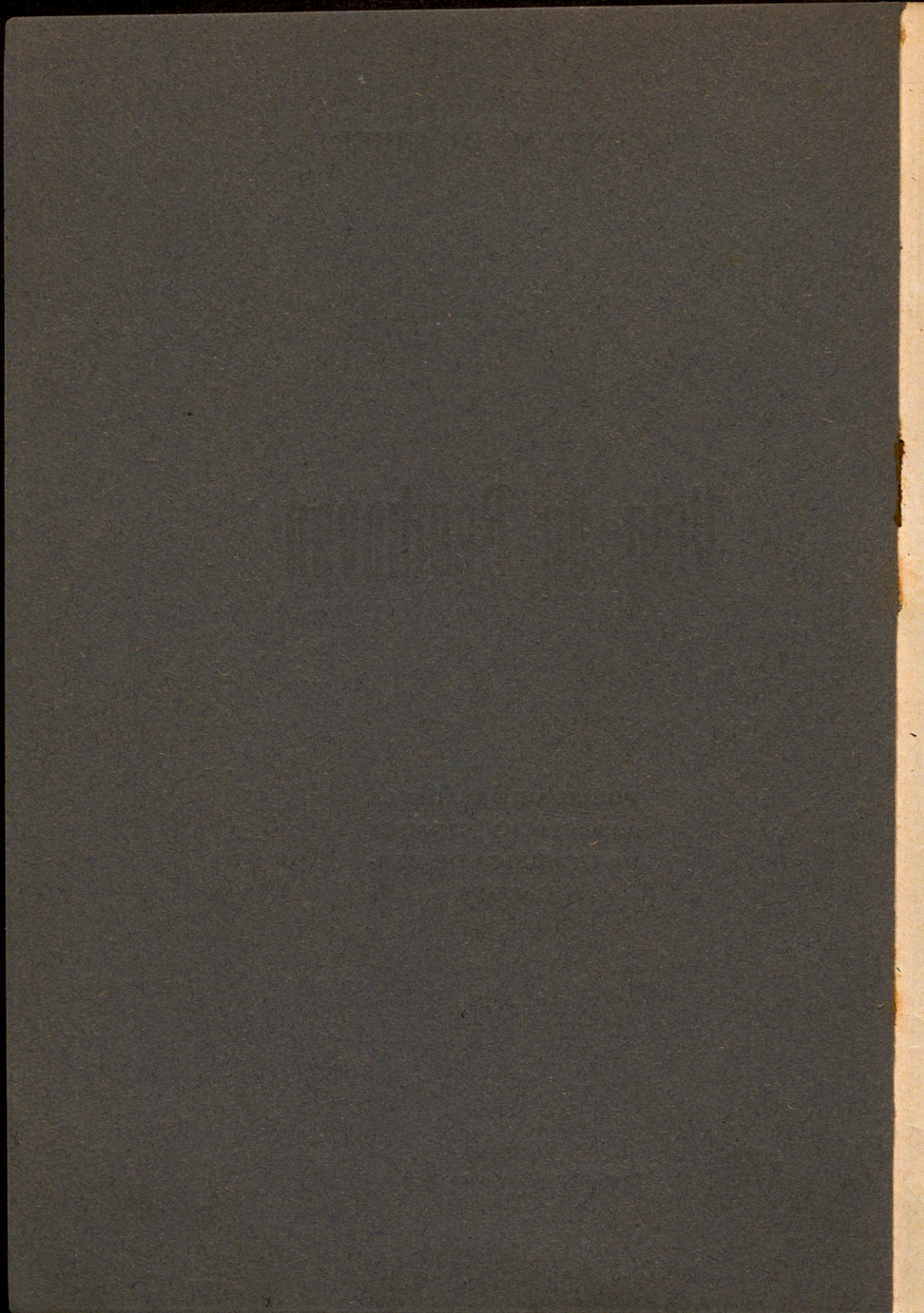
VICENTS M.^a DE GIBERT

Vida de Beethoven

PUBLICACIONS DE LA
ASSOCIACIÓ D'AMICS
DE LA MÚSICA DE BAR-
: : : CELONÀ : : :

GIRONA
«Editorial Gironina, S. A.»
1927

3

Per a la Biblioteca
de l' Orfeo Català

J. M. de Ribent

THESE TWO ARE THE

THESE TWO ARE THE

THESE TWO ARE THE

VICENTS M.^a DE GIBERT

Vida de Beethoven

PUBLICACIONS DE LA
ASSOCIACIÓ D'AMICS
DE LA MÚSICA DE BAR-
: : : CELONA : : :

GIRONA
«Editorial Gironina, S. A.»
1927

1800

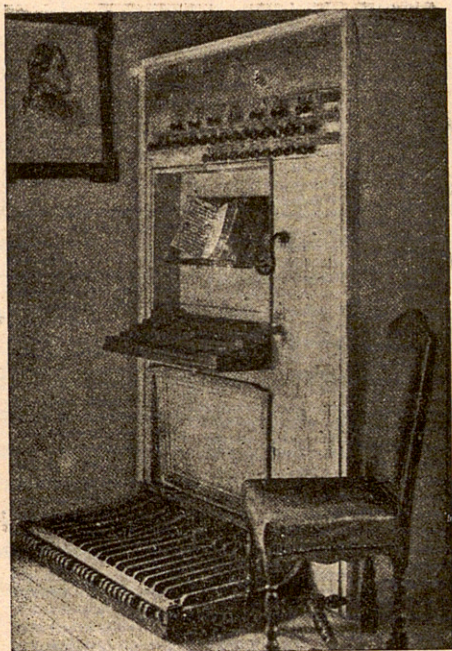

I

Infantesa i joventut a Bonn

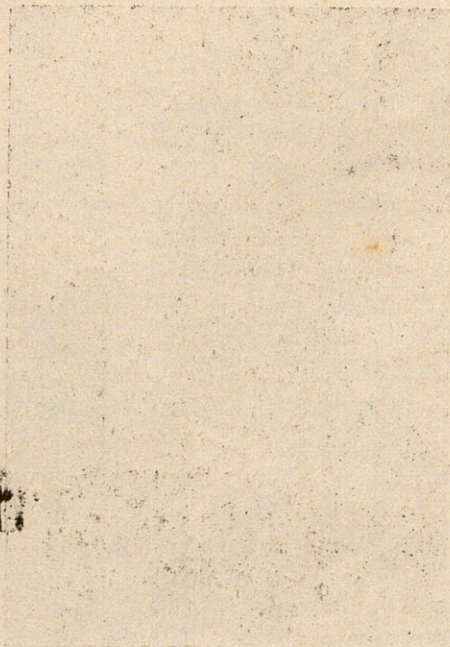
Infantes et juvenes a Bonn

El vell orgue de l'església dels Menorets de Bonn: el bufet, els tres teclats manuals i el de pedals (27 notes).

Al faristol, el llibre de música que tocava Beethoven a la missa conventual dels frares.

(Museu de la Beethovenhaus Bonn.)

6

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM
OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND
ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

Imagineu l'adolescent de quinze anys, assegut davant del rei dels instruments i lluitant estrènuament, d'alta lluita de mans i peus—talment Jacob combatent amb l'àngel, si és lícita la comparança bíblica. Poc expert en la pràctica contrapuntística, per manca d'ensenyament escolàstic rigorós, excel·leix en canvi en produir les més riques i variades harmonies, primera manifestació d'aquell món sonor que s'agita confusament dintre seu. Els sons magres del clavecí o del pianoforte no'l satisfan quan es troba en aquells moments d'exaltació, qu'ell anomena "raptus"; sols en l'orgue hi troba un mirall de son esperit. Damunt sos múltiples teclats li és faedor, com diu Milton, "desfer tots els lligams que apresonen l'ànima oculta de la harmonia".

Untwisting all the chains that tie
the hidden soul of harmony.

De molt petit, en rebre les primeres lliçons de van den Eeden, el vell organista de la cort electoral, li fou permès de posar les mans damunt l'orgue amb tota reverència; a la mort de van den Eeden rebé noves instruccions orgàniques de Neefe, el seu successor. Avans, però, havia trobat la manera de familiaritzar-se amb l'instrument, dirigint-se gosadament a un organista amic de la família, el Pare Hanzmann, i també al menoret Fra Willibald Koch, organista igualment respectable i, a més, bon conei-

xedor de l'art de la construcció d'orgues. Sabem que Fra Willibald rebé agradós aquell homenet agosarat i, veient els progressos ràpids que feia, el prengué per suplent. De des aleshores, el petit Ludwig tocà l'orgue regularment a la missa conventual dels frares, que's celebrava a les sis, hivern i estiu.

L'aixerit minyó aprofitava totes les ocasions de bregar-se en la pràctica de l'instrument i de rebre lliçons d'altres mestres; també estudià amb l'organista de la Münsterkirche de Bonn, anomenat Zenzer, segons testimoni d'un condeixeble seu, un tal Heinrich Theisen, qui fou més tard organista a Rheinbreitbach. Anys després, recordava Theisen que, tenint ell vint anys, son petit company de deu l'ultrapassava de molt en destresa de mans i peus.

Aviat Neeffe el volgué per suplent en les funcions d'església de la cort, i aquest càrrec prengué estat oficial dos anys després, en la primavera de 1784, per gràcia de l'Arquebisbe Elector Max Friedrich. En la petició, apoiada pel conseller àulic, el Comte Von Salm, es deia que "el sol·licitant, posat a prova, ha demostrat amplament sa capacitat per sonar l'orgue de la cort, com ho ha vingut fent en la absència de l'organista Neeffe."

Haurieu vist llavors el jove Ludwig, en arribar el dia d'entrar en funcions, vestir la llureia de gala: casaca verd clar: armilla oberta deixant vessar una cascata de blanques ruixes amidonades; sobrevesta de satí ramejat amb grans butxaques ribetejades de galó daurat, d'on sobreeixien els papers manuscrits de la música sacra que havia d'acompanyar. No oblidem la perruca ondulada, de llarga cua trenada, amb un llaç al capdavall, sota la qual pugnava per redreçar-se la cabellera sempre indómita. I, aixís habillat, i encarcerat, l'haurieu vist travessar els carrers de la ciutat nadiua, tot plé de sa dignitat i sentint un naixent orgull d'artista conscient de sos talents.

Li feia costat, inflant-se de llegítima satisfacció, el pare, tranquil·la la consciència malgrat l'haver sotsmés son fill a una severíssima disciplina, tota vegada que'l seu règim estricte produïa bons fruits.

Per aspera ad astra.

Johann van Beethoven era alt, de bella presència; el seu fill no se li assemblava gens; treient-li els hàbits de festa, apareixia, com recordava després Fischer, el flequer del veïnat, «baix d'estatura, ample d'espatlles, el coll curt, gros el cap, el nas rodó, aplanat, el cutis d'accentuada morenor; quan caminava, inclinava el cos un xic en avant.», "Els de la casa, afegia el bonhome Fischer, l'anomenaven "l'Espanyol".

El càrreg d'organista de la Cort no era una sinecura. "Tots els diumenges i festes de guardar — resava l'Almanac Oficial, — ofici a les 11 i vespres a les 3 de la tarda. Les vespres seràn cantades *Capellis solemnibus* pels músics de la Cort Electoral, les vespres del mig seran cantades coralment pel clergat i els músics de la Cort, fins al *Magnificat*, que serà executat amb música. Tots els dimecres de Cuaresma, a les 5 de la tarda, la capella cantarà el *Miserere* i els divendres el *Stabat Mater*. Cada dissabte, a les 3 de la tarda, les lletanies a l'altar de Nuestra Dona de Loretto. Cada dia de l'any es celebraran dues misses rases, la una a les 9, l'altre a les 11; els diumenges, la segona serà a les 10.»

L'instrument de la capella electoral era de proporcions reduïdes, havent substituït, amb una interinitat que's prolongava massa, el gran orgue destruït l'any 1777 per un incendi.

Ludwig posava en son joc tota l'ànima, impacientant-se a voltes amb l'inútil afany de treure del migrat instrument els efectes grandiosos que somniava. Tot i l'escasetat de mitjans de que disposava, sovint deixava els seus oients bocabadats amb ses improvitzacions. Un dia, preludiant el *Credo*, començà de glossar tant bellament la melodia litúrgica, que'ls músics de la capella que'l voltaven, retenint l'alé, no gosaven interrompre'l. Sa fantasia a voltes es desplegava humorísticament. Wegeler refereix que un Dijous Sant, com l'excel·lent vocalista Ferdinand Heller recités *more gregoriano* les Lamentacions de Jeremies, acompanyant-lo Ludwig al pianoforte, per no permetre la rúbrica del dia l'ús de l'orgue, l'entremaliat xicot demanà al cantaire permís per fer-li perdre'l to, a la qual singular petició Heller hi accedí sense inconvenient, segur com estava de sa veu i de son sentit musical. Mai no ho hagués fet! Ludwig va empendre una excursió modulant tant ardida, que, amb tot i re-

petir insistentment amb el dit xic de la dreta la nota del recitat, per tal de guardar les conveniències, el cantaire es sentí talment desconcertat, que no pogué trobar la clàusula conclusiva. Franz Ries, el pare, qui era el primer violinista, i el *Capellmeister* Lucchesi apreciaren l'alt enginy i la riquesa de recursos del jove organista. Malgrat la protesta irada de Heller, l'Elector prengué la facècia pel bon costat i, com deia després Beethoven, ja home fet, «l'amonestà molt graciosament, prohibint-li que reincidís en bromes tan enginyoses.»

El retrat del jove músic no fora complert si hom es limités de presentar-lo com organista d'església. De molt menut s'havia familiaritzat amb el clavecí, essent son primer mestre el pare, qui el traspassà aviat al pianista Tobias Pfeiffer. Cal afegir que practicava correntment el violí i la viola, que estudià algun temps amb un parent de la seva família, Franz Rovantini, *musicus aulicus*, i després amb l'esmentat Franz Ries.

Mes, Neeffe fou verament el seu Mentor pels difícils viarans de l'art musical; era aquest mestre home de cultura i d'esperit penetrant. Beethoven guardà d'ell el millor record i als vint anys li escrivia: "Jo us regracio pels consells que tant sovint me donàreu, per tal de fer-me progressar en el meu art diví. Si mai per mai arribo a ésser algú, bona part del meu crèdit serà vostre i aixó us donarà joia.."

Neeffe li havia posat a les mans els tresors de sa abundosa biblioteca musical i als dotze anys el feu anomenar "maestro al cembalo", de l'orquestra electoral, designat especialment per als assaigs, inculcant-li la gran utilitat de l'exercici d'acompanyament, reduint a vista les partitures d'orquestra. Car l'Elector celebrava regularment el seus concerts, i tenia el seu teatre. En aquest hi actuava una doble companyia d'òpera i drama. S'hi representaven obres mestres de la literatura—allí Beethoven tingué un primer contacte amb Shakespeare,—i les òperes dels millors compositors. El repertori de la temporada de 1782-83, quan Ludwig començà ses tasques de "maestro al cembalo", comprenia les primeres audicions dels *Pelegrins de la Meca*, de Gluck, *El rapte del serrall*, de Mozart, *Zemira i Azor* i *Els*

esdeveniments imprevistos, de Grétry *La Esclava* i *La bona noia*, de Piccini, *Els jocs olímpics*, de Sacchini, *La mentífera per amor*, de Salieri, *L'italiana a Londres* de Cimarosa, i altres.

Aquesta tasca intensiva de lectura musical explica la facilitat que tingué després Beethoven en treure a primera vista l'entrellat de tota música desconeguda que se li posés al davant, per complicada que fos; qualitat que fou molt admirada dels seus contemporanis.

També, per consell de Neeffe, tocà la viola a l'orquestra electoral, refermant-se, al bell mig del nucli instrumental, l'experiència adquirida al cèmbalo.

En tant no arribava el dia de declarar, com ho feu més tard, sense reticència, que el jove van Beethoven era un dels pianistes més destres d'Alemanya, ja l'any 1783 Neeffe donava testimoni del talent i aptituds de son deixeble enviant al *Magazin der Musik*, de Cramer la següent nota:

"Ludwig van Beethoven, fill del tenor del mateix nom, noi d'onze anys, de talent el més prometedor, toca el piano molt destrament i amb força; llegeix perfectament a primera vista i, per dir-ho tot d'una vegada, toca principalment *El Claviben temperat*, de Sebastià Bach, que'l Sr. Neeffe li ha posat a les mans. Qui conegui aquesta col·lecció de Preludis i Fugues en tots els tons—els quals poden anomenar-se el *Non plus ultra* del nostre art,—comprenderà el que això significa. En la mida que li permeten els seus deures, el Sr. Neeffe també l'ha instruït en el baix continuu; ara l'ensinestra en la composició i, per tal d'encoratjar-lo, ha fet gravar a Mannheim nou variacions per al pianoforte, que ha escrit sobre una Marxa d'Ernst Christoph Dressler. Aquest geni juvenívol mereix un ajut que li permeti viatjar. Si continués tal com ha començat, segurament dev'ndria un segon Wolfgang Amadeus Mozart..

El mateix any 1783 foren publicades les *Tres Sonates*, dedicades a l'Elector Max Friedrich, i compostes, deia el subtítol, a l'edat d'onze anys.. Portaven una dedicatòria cortisana, evidentment redactada per altre mà que la de Ludwig:

Eminentíssim Senyor: Des de l'edat de quatre anys la

música començà d'ésser la primera de mes activitats juvenils. Tant prematurament familiaritzat amb la divina Musa, que inclinava l'ànima meua a les més pures harmonies, vaig estimar-la i m'apar que, recíprocament, en moltes ocasions també ella m'estimava. He complert ja els onze anys i d'aleshores ençà, en els moments d'inspiració, la Musa em deia a l'ohida: "¿Per què no proves d'escriure les harmonies del teu esperit?," «Tant sols onze anys!—pensava jo—¿Com m'escaurà la dignitat d'autor i que'n pensaran els homes de l'art?». Sentia'm atemoritzat. Més, la Musa ho volia; vaig obeir i escriure.

"¿Puc ara atrevir-me, Eminentíssim Senyor, de disposar als peus de vostre tron les primícies de mos treballs juvenils? ¿Tindré la gosadia d'esperar que us dignareu mirar-los paternalment, com a senyal de bondadosa aprovació? ¡Oh, sí! Totes les ciències i les arts trobaren en vos un sabi defensor, un protector generós; el talent naixent ha prosperat sota vostra sol·licitut paternal. Plé de confiança vinc a Vostra presència, oferint-vos aquests assaigs juvenils. Accepteu-los com a prova sincera de ma veneració d'infant i digneu-vos, Eminentíssim Senyor, dirigir un esguard de bondat a son jove autor

Ludwig Van Beethoven

El petit Beethoven, treient-lo de la música, era un infant com els altres, amic de jocs i entremaliadures. Una veïna seva, la dona del forner Fischer, en donar-se compte de la desaparició dels ous de les seves gallines, ja sabia que això era cosa de Ludwig i, quan el veia comparèixer, l'acusava d'ésser un *afana=ous*. "¡Pobret de mi! ¿Jo, un *afana=ous*?—feia ell, rient—. Jo no soc més que un *afana=notes*.". Així inaugurava la sèrie dels seus jocs de paraules, no sempre exquisits, però inofensius; i s'esquivava corrents, fent grinyolar tot passant els finestrans del propietari de la casa.

En temps de vacances, plavia-li córrer per les rodalies de Bonn; visitava alguna parròquia rural i delectava el rector amb una improvisació a l'orgue, guanyant-se més de quatre vegades un bon tall de pastís de gríva. Mes, ço que més li agradava era ajeure's damunt l'herba molçada, a l'ombra d'un arbre d'ès-

pés fullatge i caure en ensomnis imprecisos, bo i sotjant el curs magestuós del Ren, «*el Pare Ren*», o resseguint amb la vista la silueta distant de les Set Muntanyes. En aquells moments, com diu de Lenz, "Deu vetllava sobre l'ànima a la qual havia confiat la missió de contar un dia als homes la *Sinfonia Pastoral*."

Si, en veritat, l'espectacle de la naturalesa exercia una influència benfactora en el jove Ludwig, d'altra banda, la companyia dels músics de la Cort no era la més pròpia per a sa formació d'home; tampoc el cercle familiar li era favorable. El pare, tot i no ésser una persona vulgar, no tenia noció de l'administració domèstica i sentia una inclinació perillosa pel nèctar dels ceps renans, que en sos últims anys s'accentuà funestament. La mare, Anna Kewerich, filla d'un mestre coc del passat Elector, era una dolça persona, que Beethoven recordà amb profunda afecte tota sa vida; però, de constitució delicada — morí de consunció als quaranta anys, — mancava d'energies per endagar la marxa de la casa i és de creure que, donat el seu origen, no posseïa les dots intel·lectuals requerides per a encaminar el ben dispost adolescent. Si hagués viscut l'avi, el *Capellmeister* Ludwig van Beethoven, el personatge més distingit de la família, les coses haurien anat bon xic més com Deu mana. Més, a la casa sols hi quedava l'efigie inanimada d'aquell homònim del nostre Ludwig, pintada per Radoux, el retratista de la Cort, qui l'havia representat cobert de pells i galons, el cap cofiat amb un casquet de borla daurada, un rotlle de paper de música a les mans; personatge molt semblant al nét, per la menyor del rostre i la vivacitat de la mirada.

Si bé un primer contacte amb la natura li revelà un tresor, del qual més tard n'havia d'extreure a mans plenes les futures inspiracions, li calia a Ludwig una altra escola per la formació de sa intel·ligència i del seu cor. Fou, providencialment, aquesta escola la llar del difunt conseller aúlic von Breuning Ludwig, qui coneixia ja un dels fills, Stephan, més jove que ell, entrà als disset anys en dita casa en qualitat de professor de piano de Eleonore, de quinze anys, i Lorenz, de deu.

El moment era decisiu en la vida de Ludwig. Sa volguenda mare havia mort; la vida de família quedava desfeta i, en canvi, les càrregues domèstiques queien damunt les espatlles del jove músic.

Wegeler, qui un jorn serà l'espòs d'Eleonore, descriu així l'ambient familiar dels Breuning: "En aquesta casa hi regnava, amb tota la vivacitat de la joventut, un bon to de cultura sense rigidesa. Christoph von Breuning (el fill gran), cultivà aviat la poesia, imitant-lo més tard, no sense èxit, Stephan von Breuning (el tercer). Els amics de la família es distingien per llur intervenció en passatemps de societat, que unien l'útil a l'agradable. Si afegim que la família era afavorida amb els dons de la fortuna, especialment avans de la guerra, hom compendrà fàcilment que fos aquell el lloc on Beethoven trobà ses primeres emocions joïoses. Aviat fou tractat com un fill de la casa, on passava la més gran part dels dies, quedant-s'hi sovint a dormir. Allí es sentia lliure; res no entorpia sos moviments; i tot corria a alegrar-lo i a desenrotllar ses facultats.,

Allí es completà sa instrucció en les lletres, tot just esboçada durant sa breu frequentació del Tirocinium, el col·legi llatí de Bonn; i devingué familiar dels clàssics antics, Homer i Plutarc especialment, que'ls joves Breuning estudiaven en el text original, sota la direcció de l'oncle humanista, el canonge Lorenz, qui, juntament amb son germà Philipp, també canonge, amava a més llegir i comentar Klopstock, el poeta èpic de l'època.

La vídua del conseller presidia els estudis i els esplais de literatura, filosofia i música; dona de gran talent i bondat, mare sol·lícita, guardiana del tresor moral i intel·lectual de sa fillada, alguna cosa de bo hi devia llegir dins l'ànima de Ludwig, quan no hagué temença de donar-li entrada franca a la casa. De fet, la senyora von Breuning exercí un domini benfactor sobre'l caràcter de l'adolescent, qui, al dir de Wegeler, tot sovint es manifestava obstinat i malmirrés. El mateix Beethoven, segons testimoni de Schindler, "en sos últims anys encara anomenava els membres d'aquesta família els seus bons àngels d'aquells temps i recordava amb delectança les reprimendes que havia rebut abundantament de la mestressa de la casa. "Ella s'hi entenia be—deia,—en treure'l pugó de les flors.,. Figurava ell per pugó certes amistats que començaven de posar en perill el desenvolupament natural del seu talent i la mida del coneixement introspectiu del valer artístic, i despertaven

amb l'adulació la seva vanitat naixent. Poc li faltava per considerar-se ja un famós artista i per tant sentia's inclinat de fer més cas dels que afalagaven ses il·lusions que dels que li feien palpar el fet innegable de que encare li calia estudiar tot ço que contribueix a fer d'un deixeble un mestre.

A casa dels Breuning conegué Beethoven el jove comte Waldstein, qui feia a Bonn son noviciat, per tal d'ingressar a la Ordre Teutònica, de la qual l'Elector n'era el Gran Mestre. Entre'l gentilhome vienés i l'artista prometedor es lligà tot seguit una ferma amistat; la comunitat d'aficions musicals aplanà el marcat desnivell social i el gran senyor no cregué rebaixar-se visitant sovint l'humil estada dels Beethoven. Waldstein sapigué apreciar Ludwig com a pianista—ell tingué a honor fer-li present del primer piano de cua que posseï l'artista;—plavia-li especialment son joc lligat expressiu, feliç aplicació de sos coneixements orgànics. Encara sentí més atracció per l'improvitzador fantasiós; Ludwig excel·lia en el difícil passatemps de dibuixar al clavi, amb una semblança sorprenent. els retrats dels concurrents a les reunions dels Breuning; aquest era un joc favorit de la família, il·lustrant amb els sons les siluetes dels de la casa i dels amics, que's retallaven en paper negre de fum de carbó.

Havent sigut Waldstein l'encarregat d'organitzar un *Ballet Cavalleresc* amb trajos alemanys de l'antigor, li plagué encomenar a Ludwig la composició de la música corresponent. El diumenge de Carnestoltes de 1790 la noblesa local executà amb gran èxit el susdit ballet, en el qual es celebraven les aficions dels avantpassats: la guerra, la caça, l'amor i el culte de Bacus.

Ludwig s'havia ja acreditat amb la composició de diferents cantates de circumstàncies. El nou Arquebisbe Elector Max Franz, germà de la Reina Maria Antonieta, era encara més decidit protector de les arts i dels artistes que no ho fou el seu predecessor; apreciava el talent de Ludwig, que era el seu concertista favorit, i les insinuacions de Waldstein, refermades pel vot de qualitat de Haydn, qui, passant per Bonn, havia manifestat sa extranyesa de trobar-hi un xicot de tant belles dots confinat en una vila provincial, lluny de la tutela dels grans mes-

tres; el decidiren de fer-lo anar a Viena, per tal que pogués perfeccionar-se en el seu art i adquirir la cobejada mestria.

Cinc anys avans, per la primavera de 1787, Ludwig havia realitzat un breu viatge a la ciutat del Danubi; rebé llavors algunes lliçons de Mozart. La primera entrevista de l'autor de *Don Giovanni* i del futur autor de *Fidelio*, que ha sigut objecte de narracions fantàstiques, és referida en els seus termes justos pel biògraf de Mozart, Otto Jahn: "Beethoven fou presentat a Mozart i, a petició d'aquest, tocà el piano. Mozart, creient que's tractava d'una pessa de lluçiment preparada per aital ocasió, el complimentà d'una manera més aviat freda. Beethoven observant-ho, el pregà que li dongués un tema per improvisar. En sentir-se excitat, tocava sempre admirablement i aquest cop inspirava'l també la presència del mestre granment reverenciat; tocà, doncs, de tal faísó, que Mozart, demostrant cada vegada major atenció i interès, s'aixecà finalment i dirigint-se a uns amics reunits a la cambra veïna, els digué amb vivacitat: "No perdeu de vista aquest minyó, que jo us dic que un dia farà que'l món parli d'ell."

Ara Ludwig devia buscar altres mestres, perquè Mozart havia mort l'any d'avans; i volia el destí que'l seu viatge no tingué retorn.

El dia 2 de novembre de 1792, dia de tristor, consagrat a la memòria dels morts, Ludwig van Beethoven abandonà per sempre la ciutat nadiua. Els sentiments més oposats agitaven son esperit; entreveia davant seu un pervindre gloriós, més, el preu de la glòria era el sacrifici costós de les persones i dels llocs qu'estimava.

Fou el millor company de son viatge un àlbum, en el qual els amics li havien escrit un mot de comiat afectuós. De totes les inscripcions que omplen ses fulles, les més interessants són la d'Eleonore i la de Waldstein. La dolça Eleonore ha comiat uns versos de Herder:

Freundschaft, mitdem Guten,
Wächst wie der Abendschatten,
Bis des Lebens Sonne sinkt.

L'amistat, amb ço que és bo,
creix com l'ombra vesperal,
fins que's pon el sol de vida.

I firmava:

La vostra vera amiga:

Eleonore Breuning.

Ell, subscriuint-se semblantment: "Vostre fidel amic, Waldstein,, afirmava sa fe incommovible en la bona estrella de l'artista.

Estimat Beethoven:

Aneu a Viena en compliment de vostres desitjs tant temps frustrats. La Musa de Mozart lamenta i plora la mort del seu protegit estimat. Trobà refugi, més no pas ocupació, prop l'inexaurible Haydn; per mitjà d'aquest mestre desitja contraure una unió novella. Amb l'ajut de l'assiduitat en el treball, vos rebreu de les mans de Haydn l'esperit de Mozart.

II

El primer período de Viena

El príncipe de Viana

El piano de cua de Beethoven, construït per Konrad Graf, de Viena.

Els instruments d'arc que li regalà el príncep Lichnowsky, per a l'execució dels seus Quartets: violins de Guarnerius (1718) i d'Amati (1667); viola de Vincenzo Ruger (1690); violoncel de Guarnerius (1712).

(Museu de la Beethovenhaus Bonn.)

Il s'agit de ces de l'histoire, l'histoire par
l'histoire, l'histoire par l'histoire.
L'histoire par l'histoire, l'histoire par l'histoire.
L'histoire par l'histoire, l'histoire par l'histoire.
L'histoire par l'histoire, l'histoire par l'histoire.
(1712)

En abandonar Bonn, no se sap que Beethoven, destinat a brillar com a virtuós del piano durant els primers anys d'estada a Viena, tingués ja cap més tracte directe amb el rei dels instruments. Servà, no obstant, per ell un constant interès. Es significatiu el fet d'haver guardat curosament tota la vida, entre'ls seus papers, una fulla on havia apuntat les *Mides* (*Fussmas*) del pedalier de vintiset notes de l'orgue dels Menoretts de Bonn. El bon organista, l'artista qui exerceix ple domini sobre'l món dels sons, amb un seny, una serenitat, que no li aixalen les ales per volar a les regions sublims, era en concepte de Beethoven "el primer dels primers entre'ls virtuosos..". De Bach deia: "El seu nom no hauria d'ésser Bach (que en alemany significa rierol), sinó Occeà, a causa de sa riquesa infinita i inexaurible de combinacions i harmonies. Bach fou l'ideal del organista..".

Assegut davant del piano, malgrat les arravatades excursions de sa fantasia, Beethoven conservava sempre'l cos en posició correcta, no aixecava desmesuradament els braços, ni movia les mans amb amanerada gesticulació; aquests distintius del seu joc pianistic— ja hem fet esment del seu lligat expressiu,—provenien, com ho reconeixia ell mateix, de sa llarga pràctica d'organista a Bonn.

A Viena, triomfà tot seguit com a pianista i els testimonis contemporanis de sa virtuositat són nombrosos i unànims. Tomaschek, el famós pedagog i organista de Praga, que havia sentit els més grans pianistes de des el temps de Mozart fins

l'any 1840, en ses darrerries parlava sempre de Beethoven com del "amo i senyor dels executants", i "el gegant dels pianistes", tot i haver-lo sols sentit uns tres anys avans de la declaració formal del propi Beethoven, quan reconeixia haver, en fi, "assolit un gran perfeccionament en son joc damunt el teclat del pianoforte", esperonat sens dubte per l'afany de mesurar ses forces amb un Wölffl i un Cramer.

Si el virtuós fou admirable, com ho proven sos èxits, no a Viena únicament, sinó també en ses excursions triomfals a Praga, a Pesth i a Berlín; on verament no tenia rival era en el dó de l'improvització. El testimoni de Schenk, el venturós autor de la comedia musical *Der Dorfbarbier* (El barber del poble), mereix ésser reproduït:

"Per fi, vaig conèixer el compositor, tot seguit devingut famós, i el sentí tocar el pianoforte. Després dels compliments de consuetut, m'oferí posar-se a improvisar, pregant-me volgués seure al seu costat. Després d'atacar alguns acords i havent dibuixat unes quantes figures, com si la cosa no tingués importància, gradualment el geni creador aixecà'l vel de ses profundes descripcions psicològiques. Afalagava mes oïdes un continuat encís, produït per la bellesa dels nombrosos i variats motius, que feixia sens treva ni repós, amb una claretat i una delicadesa meravelloses; i mon cor era dominat per la més gran emoció, en veure com l'improvitzador s'entregava totalment a sa imaginació creadora, quan deixava el camp de la gràcia purament sonora i s'endinsava gosadament i tempestuosa en les tonalitats més allunyades, per tal de donar expressió a la violència de les passions..."

Si Beethoven prosseguí sa carrera de pianista segons ses pròpies iniciatives, en canvi, en arribar a Viena, buscà els millors mestres de les altres branques del saber musical. De 1762 a 1766, estudià composició amb Haydn, contrapunt i fuga amb Albrechtsberger, i fins volgué coneixer les normes de la bona declamació italiana, trucant a la porta de Salieri. També, secretament, rebé lliçons de l'esmentat Schenk. Més endavant,

Förster, reputat compositor de música "da camera", exercí una bona influència en sa escriptura per a quartet d'arc.

L'exàmen detingut dels papers póstums de Beethoven permeté a Nottebohm arribar an'aquesta conclusió referent als estudis: "L'instrucció rebuda de Haydn i Albrechtsberger l'enriquí de noves formes i mitjans d'expressió, els quals produïren una modificació en sa manera d'escriure. Les veus adquiriren més fluïdesa melòdica i independència. Una certa consistència de l'estructura musical prengué'l lloc de la transparència anterior. De la polifonia bomofònica de dues o més veus es desenvolupà una polifonia real. L'acompanyament *obbligato* primitiu fou substituït per un istil *obbligato* d'escriptura, que reposava en gran part en el contrapunt. Beethoven ha acceptat el principi de la polifonia; sa escriptura a parts reals ha guanyat en puresa i hom deu remarcar que les composicions fetes immediatament després de les lliçons rebudes, es compten entre les més pures que jamai produí. Es cert que'l model mozartià encara es trasllueix en la fàbrica sonora, però el trobem menys en l'art de la figuració que en la forma i en altres detalls, que sols de una faisó indirecta són associats a l'estil *obbligato*. Semblantment podem parlar d'altres influències, per exemple, la de Joseph Haydn; aquesta influència no és contrapuntística. Beethoven edificava sobre'l terreny que havia heretat. S'assimilà les formes i els mitjans d'expressió tradicionals, eliminà gradualment les influències forasteres i obeint la pressió de sa naturalesa subjectiva, lligada amb sa inclinació vers l'ideal, creà en fi son propi estil individual."

Les recomenacions de l'Electoral i de Waldstein obriren a Beethoven els salons de l'alta aristocràcia vienesa i son valer de artista el feu regnar en ells com a sobirà indiscutible. Tot seguit fou admés a l'intimitat del Príncep Lichnowsky, de qui rebé nombroses proves d'estimació. En publicar els *Trios*, op. 1, Lichnowsky es va sotscriure per 34 exemplars; més endavant, li regalà quatre magnífics instruments per a l'execució dels seus quartets i li assignà una pensió de 600 florins. Durant algun temps l'hostatjà en son propi palau, posant a ses ordres un criat que devia respondre a son cop de campaneta amb preferència als tocs del mateix príncep.

Fora llarga la llista dels seus admiradors i amics aristòcrates; se'l disputaven els Lobkowitz, els Schwarzenberg, els Kinsky, els Odescalchi, els Thun, els Browne, els Brunswick els Rasumowsky, els Braun, els Pasqualati... Quan, vexat perquè no alcança el lloc oficial que pretén, diu en to d'amenaça que abandonarà Viena, hi ha un crit d'alarma i els prínceps Lobkowitz i Kinsky, i l'Arxiduc Rodolf, germà petit de l'Emperador li asseguruen una pensió que'l posa a l'abric de tota preocupació d'ordre pecuniari.

L'Emperatriu en persona assistirà als seus concerts, l'Arxiduc Carles acudirà sol·licit als assaigs de ses noves composicions i, per tal que'ls músics no s'impacientin, els reconfortarà amb salsitxes i bones libacions. Beethoven és verament un artista mimat, que fa valer els seus drets i els seus capricis. Té arravataments imprevistos, esclats de mal geni injustificats; per moments es mostra susceptible i desconfiat. Més, ja sia que per torpesa enfonzi un seient o esmicoli una delicada porcel·lana, o, cas més greu, refusi posar les mans al pianoforte, encara que tota una princesa s'agenolli al seu davant, perquè imagina que no l'han d'escoltar amb recolliment; tot li és perdonat, car sota aquestes rugositats de l'escorça, hi bateguen els més bells sentiments. Sa generositat serà proverbial. Mort son pare, farà venir a Viena els seus germans i els establirà l'un en un càrreg administratiu, l'altre com apotecari. Quan un col·lega es troba en la necessitat, obre-li la ma dadivosa; el més gran goig que li donen ses vendes als editors és el poder ajudar al menys afavorit qu'ell. Les Ursulines de Gratz li demanen música seva per assegurar el bon resultat d'un concert de beneficiència, i ell no vol més honoraris que «les oracions d'aquelles santes senyores i llurs educandes.»

A casa de Lichnowsky i a la del cunyat d'aquest, el Comte Rasumowsky, trobà Beethoven entusiastes col·laboradors; un excel·lent quartet el formaven allí el violinista Schuppanzigh, el viola Weis i els dos Kraft, pare i fill. An'ells escau la glòria d'haver interpretat els primers dels immortals *Quartets*, iniciant una de les més pures tradicions d'interpretació musical.

El ventre prominent de Schuppanzigh serà objecte dels persistents acudits i jocs de paraula de Beethoven, qui confe-

reix a son amic el títol burlesc de "Missenyor John Falstaff". No serà gaire més ben tractat el Baró Zmeskall de Domano-wecz, discretíssim cel·lista i compositor, i element indispensable, animador de les reunions musicals vieneses.

En aquelles cases senyoriales l'ambient era propici al compositor. El nucli d'executants de Lobkowitz era prou important per a donar-se'l luxe d'executar la *Simfonia Heròica*, a l'ocasió d'una visita del Príncep Ferdinand de Prússia, qui la volgué sentir dos cops de carrera.

Si l'ambient aristocràtic fou estimulante de son esperit creador, no fou pas menys estimulante dels moviments del seu cor. Des de sa adolescència a Bonn fou extremadament sensible als atractius del bell sexe. Recorden els biògrafs els seus primers enamoraments amb Maria Anna Westerhold i amb Jeanette d'Honrath; sens dubte, sentí per Eleonore Breuning un sentiment més fraternal i una veneració que li feia considerar aquella donzella, "vorejant la perfecció", com un ideal inaccessible.

A Viena, diu Ries, visqué, perpètuament enamorat. "Es massa lleig i gairebé tocat de l'ala", deia d'ell l'actriu Magdalena Willmann; però, altres beutats no miraven amb indiferència el genial artista. La guspira divina de la música era un atractiu irresistible i la partícula holandesa *van* semblava una equivalència del *von* nobiliari alemany i contribuïa a escursar les distàncies. Perquè, gairebé sempre Beethoven fitava els ulls en dones d'elevada posició social.

Es prou coneguda sa lletra a l'"Amada Immortal"; l'enginy dels comentaristes i investigadors no ha pogut ficar definitivament el nom de la formosa destinatària. Aquelles expressions, roents de passió: "Àngel meu, mon tot, mon jo...", tant poden aplicar-se a la comtessa italiana Giulietta Guicciardi, nom inseparable de la Sonata *Clar de lluna*, o a la comtessa hongaresa Teresa de Brunswick, a qui el mestre, per intermediació de son germà el comte Franz, enviava un bes; com a la comtessa Babette von Keglewitz, la "lletja agraciada"; o a la virtuosa i bella cantatriu berlinesa Amelia Sebald; o a l'intel·ligent i brillant Teresa Malfatti; o a Maria Pochler-Koschak, "la deesa de

Gratz'. Totes foren les muses inspiradores del gran compositor; i val més que no's desfassi el misteri de la formosa lletra, que deu acceptar-se com a símbol de l'etern enamorament del cor de Beethoven.

La seva inclinació amorosa, cal dir-ho ben alt, no era indicatiu d'una secreta indulgència llibertina. En aquest punt sos principis s'ancoraven sòlidament en la moral cristiana. En la dona que per torn estimava — i que'n som de lluny del catàleg jocós de Leporello! — ell hi veia sempre la futura companya de sa llar. «¿Quan trobaré la dona que m'afermarà en el camí de la virtut?». Aquesta era l'enguniosa interrogació. Son més viu anhel era el port arrecerat del matrimoni. Es coneguda sa consideració envers les dones casades i *Fidelio*, sa única òpera, és una glorificació de l'amor conjugal.

Els projectes matrimonials fatalment li fallien i llavors s'esbravava lamentablement: «Pobre Beethoven, ja no hi ha per tu cap felicitat possible que't vingui de fora. Tot ho deuràs crear dins de tu mateix. Tant sols en el món ideal trobaràs qui t'estímil».

Però, els moments de depressió eren breus; sa vida era «l'etern recomençament» del nostre poeta. I sa música no sols era una expressió de sa vida amorosa; vivificava-la la sinceritat i la fortitut de la naturalesa, amb la qual Beethoven sentia una singular compenetració; i exaltava-la una alenada heroica. Car, aquells eren els temps de l'epopeia del Primer Cònsul, en qui semblaven reviure els herois de Plutarc; els temps de la revifalla patriòtica produïda per l'invasió del territori nacional; en fi, el temps del Congrés de la Pau, que reuní a Viena les testes coronades i les primeres figures diplomàtiques i profocolars de l'Europa. Aquest Congrés és per Beethoven un moment apoteòsic. Les reines, les emperatrius el comblen d'elogis i presents. El mestre de l'Arxiduc sembla pròxim a la realització del seu somni daurat: la direcció de la Capella Imperial. Sa música figura en els concerts públics i privats; fins les bandes militars la fan seva. Obté'ls triomfs més assenyalats amb dues obres, precisament de les més fluïxes que ha produït, però en consonància amb les circumstàncies: la cantata *El moment gloriós* (*Der glorreiche Augenblick*) i el

quadre simfònic *La batalla de Vittoria*... «Quan m'escriguis, nò
posis altra adreça que aquesta: Beethoven, Viena; ja n'hi ha
prou», escriu orgullosament a l'amic Amenda.

I tot ell, Beethoven, era una gran variació. Son cor do-
nava el tema i tot contribuïa a variar-lo: l'art consumat de la
composició, la destresa de virtuós, l'imaginació ardent, la fan-
tasia inesgotable, els sentiments d'home enamorat, el contacte
amb la natura, la pruija guerrera, l'abrandament patriòtic...

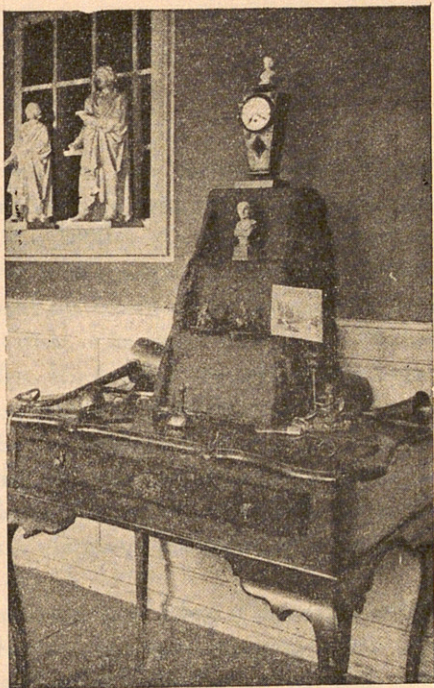
From 6.15 to 7.15

iii

Els últims anys. La mort

11

Elle dit que la mort

Objectes que pertenesqueren a Beethoven: rellotge, ulleres, candel·ler, etc. Cal remarcar els tubs acústics que li fabricà Mälzel, l'inventor del metrònom, per tal d'alleujar sa sordària, un dels quals fou d'ús constant durant uns vuit o deu anys.

(Museu de la Beethovenhaus, Bonn)

Beethoven, en son moment gloriós, no fruïa d'una felicitat sense núvols. Ja feia molts anys que arrocegava la creu ben feixuga. En 1800 — no havia complert encara els trenta anys, — escrivia a Wegeler: "Un dimoni envejós, una salut dolenta m'ha posat un bastó entre les rodes... aquests últims tres anys la meua oïda s'és anat afeblint... Malgrat trobar-me ara més fort i millor, les orelles segueixen zumbegant-me dia i nit. Puc dir-te que passo miserablement la vida; de fa a la vora de dos anys, evito les reunions, perquè m'és impossible dir a la gent: Soc sord. Si exercís qualsevol altre ofici, podria anar tirant; pero, donada la meua professió, ma situació és terrible: i amb tot i això, els meus enemics, que no són pas un grapatet, ¿què diràn?

Per donar-te una idea d'aquesta estranya sordària et diré que, al teatre, dec aproximar-me fins a tocar l'orquestra per a entendre l'actor. Els sons elevats dels instruments, de les veus, si n'estic una mica separat, no'ls sento; en la conversa, cosa sorprenent, hi han persones que no ho han remarcat; com sofria freqüents distraccions, an'elles ho atribueixen. De vegades també, si hom parla baix, apenes ho sento i encara els sons però no els mots; i no obstant, si algú es posa a cridar, això m'és insuportable. ¿Què esdevindrà? El cel ho sab... Sovint he maleït la existència i el Creador; Plutarc m'ha conduït a la resignació. Vull, si no ho puc fer altrament, desafiar mon destí, encara que advinguin moments de ma vida en que seré la criatura de Deu més desgraciada... ¡Resignació! Miserable recurs; i no obstant és l'únic que'm resta..

Dos anys després escriu el "Testament de Heiligenstadt",

trobat entre'ls seus papers després de sa mort, amb aquell patètic *post-scriptum*: "De tu prenc comiat, ben tristament, amada esperança de guarir-me, al menys fins a cert punt, que havia dut amb mi aquí. Ella deu ara abandonar-me; com les fulles tardorals cauen i s'assequen, també he vist marcir-se l'esperança. Quasi talment com vaig venir, aixís m'en vaig d'aquí. Fins aquell braó estrenu, que sovint m'animava en els jorns estivals, ha desaparegut. Oh Providència, atorga'm al menys un sol dia de pura joia; fa tant de temps que la vera joia no ha ressonat dins mon cor! ¿Oh quan, oh quan, Divinitat, la sentiré novament en el temple de la natura i dels homes? ¿Mai? ¡No; això fora massa dur!.,

Per una gràcia del cel, Beethoven reacciona sempre amb una eficacitat meravellosa. Tingui's en compte que coincideix amb el "Testament de Heiligenstadt", la composició de la *Segona Simfonia*, tan viril, tan optimista. Més, la tragèdia progressa implacable; ve que la sordària es absoluta i el pobre gran músic passarà els últims anys de sa vida sense percebre un sol so musical. ¡Ni una nota de la *Missa solemnis*, ni de la *Novena Simfonia*, ni dels últims *Quartets*! ¡Les frenètiques ovacions que festejaren l'adveniment de la *Novena*, seran per ell lletra morta!

Bo i sordejant, però, en 1815, té encara elements per a ésser feliç. Més, l'assalten tristos presentiments: "Monsenyor em vol al seu costat — escriu, — l'art igualment reclama ma presència. Cada dia em venen nous encàrregs de l'estranger. Més, àdhuc de des el punt de mira de l'art, no'm puc lliurar d'una certa temença al davant d'aquesta glòria immerescuda. La felicitat corre darrera meu; per tant, no puc menys de tremolar per si em cau a sobre una nova dissort!.,

Aquesta no's fa esperar. Mor el seu germà Karl Kaspar i queda tutor del seu fill, Karl. Cal, ans que tot, arrebraçar-lo dels braços d'una mare indigna; cal educar-lo. «En farem un artista, o un sabí, per que pugui viure una vida superior, per damunt de la gent vulgar, car només l'artista i el sabí lliure porten en ells mateixos la ditxa». Karl serà un home de profit, un nebot digne en tot del seu oncle; donarà una nova esplendor al nom, ja gloriós, de Beethoven.

Beethoven desplega una tendresa paternal; però, sa sol·licitut és terriblement inhàbil, massa condicionada a les brusques desigualtats del seu temperament. El trist resultat és que Karl no passa d'una mitjania descoratjant. Ell mateix ho declarara taxativament: «¡Jo'm sentia devenir pitjor, a mida que'l meu oncle em volia millor!»

El nevot és una espina clavada al mitj del cor de Beethoven; no se la treurà ja més, i àdhuc hi haurà un temps que determinarà una minva de sa activitat creadora. «Es desvaneixen totes mes confiances de tenir al meu costat una persona en la qual hauria vist revivre el millor de mi mateix.»

Malgrat tot, Beethoven acaba vivint miserablement, per tal de llegar al nevot poc digne els seus estalvis reunits amb quantitats sobreres dels afers editorials i de les pensions cobrades amb tantes irregularitats, a causa dels temps desastrosos per les finances del país. Tres dies avans de morir, l'última firma que escriu amb la ma tremolosa, enfosquint-se la ment, però arrapada a l'idea ficsa de Karl, és posada al peu d'unes ratlles, també per ell escrites penosament, instituint el nevot son hereu universal.

En l'última etapa de sa existència té sort de persones amigues que l'aconsolen, com per citar-ne només una, la Baronesa Ertmann, la «estimada Dorotea-Cecília», intèrpret autoritzada de ses obres pianístiques. Més, ningú tal vegada li arriba tant aprop del cor com l'Arxiduc Rodolf. Atraient figura la d'aquest imperial prelat; distinció de gran senyor i a l'ensemps, ver esperit sacerdotal. Si un dia puja al tron arquebisbal d'Olmütz, hom hi deu veure més que un cas de cesarisme, diguem ací de josefisme, el reconeixement de mèrits personals ben rellevants.

Si més no, l'Arxiduc mereixeria nostra gratitut, per haver provocat l'eclosió de les grans obres mestres que li foren dedicades, coronades per la més sublim de les creacions beethovenianes, la *Missa Solemnis*, que fou projectada i realitzada lentament, tancant-se l'autor llargues hores a la biblioteca arxiducal, el *Rudolfinum*, que contenia tresors inapreciables de música antiga. El cant gregorià, l'art palestrinià, són objecte

d'un estudi aprofundit. "Per escriure verdaderament música religiosa — diu una nota seva, — és precis consultar els corals dels monjos, estudiar els antics salms i els cantos catòlics en llur veritable prosòdia.. D'aquest estudi en dedueix, segons manifesta a l'organista Freudenberg, que la pura música d'església deuria hom executar-la exclusivament amb les veus, exceptuat el *Gloria*, o tal vegada algun altre text del mateix gènere; i és per aquesta raó que prefereix Palestrina a tots els altres compositors de música sacra. Més, afegeix, fora absurde imitar-lo, sense posseir son esperit ni ses concepcions religioses. "L'essencial és arribar a la fusió dels estils, donant a l'art tota la pureza possible—conclou, escriviu a l'Arxiduc.—An'aquest fi poden servir-nos doblement els antics, que tingueren en sa majoria una real vàlua artística. (En quan a geni, sols n'han tingut l'alemany Handel i Sebastià Bach); però, en el món de l'art, com en el gran conjunt de la creació, la finalitat de la qual és la llibertat i el progrés, si nosaltres, moderns, no hem arribat al grau d'avenç de nostres avantpassats pel que toca a la solidesa, amb tot, el refinament dels costums ha e'xamplat en nosaltres molts punts de mira..

Es plaent endevinar una altra influència en les relacions de mestre i deixeble. Una evidència històrica no hi és, però s'imposa la forta presunció de l'influència dolça i eficaç de l'Arxiduc en el perfeccionament moral i la sublimació religiosa final de Beethoven. Calia esborrar fins el record d'aquella frase lamentable que un jorn brollà de sa ploma, més per excés retòric, n'estem segurs, que per una convicció conscient i deliberada. ¡Maleïr l'existència i el Creador! ¡Si el Creador, Aquell que és lloat per cada fulla de l'arbre amb el Sanctus, Sanctus, Sanctus, és precisament la fi de nostra existència; i les penalitats d'aquesta vida mortal no són més que l'indispensable requisit per assolir la fi suprema! ¿Per què, doncs, maleïr la benefactora dolorosa existència? ¿Per què—¡l'horrible cosa! — maleïr el Creador, que pel preu d'una dolor transitòria, ens reserva una joiosa eternitat? Beethoven, pobre gran home, cor d'or sota l'aspra exteriorització del teu caràcter indòmit, intractable; eleva l'esperit, amunt, més amunt. No t'acontentis amb el migrat consol de Plutarc; busca quelcom millor encara que l'ins-

cripció teosòfica egípciana que has tingut exposada a la capçalera del teu llibre. Deixa les "Consideracions sobre les obres de Deu", de Christian Sturm; que, amb tot i l'ésser un excel·lent llibre, un altre llibre pot substituir-lo ventafiosament.

I Beethoven escolta la suggestió de Monsenyor i llegeix "L'Imitació de Crist", de Tomàs de Kempen. I capeix el sentit altíssim del sofriment: "En aquest món — escriu a la comtessa Erdödy, — cada hù és cridat a posar a prova les seves forces; en altres termes, cada hù deu perseverar fins a la fi, sense murmurar, i tocar amb el dit son no-res, per tal de reconquerir l'estat de perfecció, el mèrit del qual l'Altíssim vol deixarnos... Nosaltres, éssers finits amb un esperit infinit no hem nascut més que per la pena i per la joia, i àdhuc podria dir-se que'ls més privilegiats, passant per la pena és com alcancen la joia.,

"Per la pena a la joia," (Durch Leiden Freude): Aquesta serà sempre més la seva divisa. Tota sa producció de la tercera manera ens mostrarà l'aplicació artística d'aital principi moral d'assolir la ditxa per mitjà del dolor. I sa vida mateixa és un procés de purificació realitzada per la virtut del sofriment. Quan, després del greu patir arriba el moment august de la mort, Beethoven ha expiat amplament la transgressió d'un dia. Ell volia devenir filosof, i verament pot dir-se que ha devingut bon cristià i com a tal lliurarà l'ànima a Deu.

Ses últimes jornades mortals li porten algunes consolacions, en mitj dels sofriments. Il·luminen sos pensaments les memòries llunyanes, que semblen pendre cos, de la juvenesa, de Eleonore, del flum majestuós que reflecteix en ses aigües la Seu de Colònia; i els records més pròxims de ses passejades pels volts de Viena, i més enllà, en íntima comunicació amb la natura del bon Deu. Són altres raigs de llum la visita de persones amigues; el donatiu dels «anglesos generosos» que li avancen cent lliures a compte d'un concert d'obres seves que encara ha de celebrar-se a Londres; i el present que li fa Stumpff de la magnífica edició de les obres de Handel, que'l malalt no's cansa de fullejar ple d'admiració; i les primícies dels *Lieder*, de Franz Schubert...

Els progresos del mal no'ls poden aturar les juntes dels facultatius, ni «les setanta cinc ampolles de medicines, sense

comptar els pòlvors*, que deia el pacient... impacient. Ell no's fa il·lusions: *Plaudite, amici, comedia finita est*, diu entre humorista i sarcàstic, després d'una inútil consulta de metjes. L'esperit però resta assossegat; Beethoven veu venir la mort sense temensa, perquè ha fet les paus amb el Creador. Si un jorn d'ofuscació gosà ofendre'l, ara el beneeix, perquè, de no tardar, l'elevà a la joia sens fi.

Més, al bon cristià li cal ací baix una ratificació palpable i eficient del pacte entre la Criatura i el Creador. El doctor Wawruch cregué que devia avisar Beethoven que era arribada l'hora de "complir sos deures com a ciutadà i home religiós..". "Amb la més gran delicadesa—diu el seu atestat,—vaig escriure en un full de paper les paraules admonitòries... Beethoven llegí l'escrit amb exemplar serenitat, lentament i meditativa; son rostre semblava transfigurat. Després amb cordialitat i al mateix temps solemniàlment, m'allargà la mà i digué: «Feu venir el sacerdot». I romangué quietament absorbt en sos pensaments, i amb una inclinació de cap semblà voler dir-me: Aviat ens reveurem..".

Rebé fervorosament els últims Sagraments i, en marxar el ministre del Senyor, li digué: «Gràcies, reverend Pare, per haver-me portat el consol».

L'agonia es prolongà dos dies mortals. "Durant el dia següent (al d'haver sigut sagramentat) — escriu Gerhard von Breuning, — l'home fort jeia completament inconscient. . Son estertor era tal, que podia sentir-se a alguna distància. Sa còrpora poderosa, sos pulmons no afeblits, lluitaven com gegants amb la mort que s'apropava. L'espectacle era esfereïdor. Encara que sabíem que'l pobre home ja no's donava compte del sofriment, era cosa impressionant veure com aquell ésser noble, irremeiablement entregat a la destrucció, estava fora de l'abast de tota comunicació mental. Ja el dia 25 pensàvem que finaria a la nit; no obstant, el 26 encara el trobàrem en vida, respirant, si això hagués estat possible, amb més fort estertor que'l dia d'avans.

Era ja vingut l'instant suprem.

A les 5 de la tarda, la cambra del moribond és il·luminada per la viva fulguració d'un llampec, al qual segueix un tro

violent. Beethoven s'incorpora, estén el braç dret majestuosa-
ment, "com un general que dona un ordre al seu exèrcit." Es
l'últim esforç; el cos cau inert; tot sembla acabat...

Més, l'ànima, finit el combat d'ací baix, s'envola amunt,
amunt, llà, on

els astres canten glòria
i van pel cel rient triomfants;

llà, on

un gran bes inflama els cels.

I l'ànima entra en possessió de la joia i de la pau definitives,
la Joia de la *Novena Simfonia* i la Pau de l' "Agnus Dei" de la
Missa Solemnis; i resta sumida per l'Eternitat

en l'Amor immens d'un Pare.

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

Apéndix

1870
The first of the year
The first of the year
The first of the year

The first of the year
The first of the year

The first of the year
The first of the year

The first of the year

I

La V Sessió del curs de 1926-1927 de l'**Associació d'Amics de la Música** de Barcelona, celebrada el dimarts, dia 25 de gener de 1927, al Palau de la Música Catalana, s'ajustà al programa reproduït a continuació amb les notes que l'a companyaven:

VIDA DE BEETHOVEN

CONFERÈNCIA AMB IL·LUSTRACIONS MUSICALS PER

VICENTS M.^a DE GIBERT

AMB LA COL·LABORACIÓ DE LA PIANISTA

MARIA THIÓ DE GIBERT

I

Preludi, op. 39, núm. 1. Orgue

INFANTESA I JOVENTUT A BONN.

Variacions sobre un tema del comte Waldstein.

Piano a quatre mans

II

Preludi, op. 39, núm. 2. Orgue

EL PRIMER PERIODE A VIENA.

Variacions en mi bemoll, amb Fuga, op. 35.

Piano

III

Preludi en fa menor. Orgue

ELS ULTIMS ANYS. LA MORT.

Sis Bagatelles, op. 126.

Piano

OBRES D'ORGUE

La carrera d'organista de Beethoven, bellament iniciada, restà interrompuda prematurament en deixar de formar part de la "família", musical de l'Elector, a Bonn; el virtuós del piano suplantà aviat el jovenívol virtuós de l'orgue. D'aquells anys d'adolescència ens han pervingut uns *Preludis*, publicats amb posterioritat "per piano o orgue", i actualment classificats entre les obres soltes de piano, els quals, però, foren concebuts expressament per orgue i solament a l'orgue hi troben llur adequada expressió. Aquesta limitada contribució al repertori clàssic del rei dels instruments, mereix certament ésser coneguda; assenyalà un punt de partida, que, per dissort, no té continuació. Hom imagina ço que hauria sigut la producció orgànica de Beethoven, en recordar la pregonesa d'expressió de mants dels seus adagis.

ELS DOS PRELUDIS PASSANT PER TOTS ELS TONS MAJORS, OP. 39, publicats en 1803 per Hoffmeister und Kühnel, de Leipzig, pertanyen precisament, segons Thayer, al temps que Beethoven tingué per mestre l'organista de la cort de l'Elector, Neefe. Sens dubte, els exercicis pràctics de modulació li suggeriren el desenrotllament d'aquestes peces, en les quals, dintre del pla preconcebut i donada una escriptura més harmònica que contrapuntística, la figuració és variada i l'interès musical no defalleix.

EL PRELUDI EN FA MENOR fou publicat en 1805 pel Kunst und Industrie Comptoir de Viena. Segons una nota autògrafa, trobada en un exemplar d'ús de Beethoven, fou compost als 15 anys. A diferència dels altres *Preludis*, tenim ací un assaig d'escriptura per imitació; molt probablement, els *Preludis* de Bach serviren de model.

Damunt d'aquesta pàgina orgànica, recollida i expressiva, hom diria que plana l'esperit del vell *Cantor* de Sant Tomàs de Leipzig.

OBRES DE PIANO

Hem triat, entre les obres pianístiques de Beethoven que no formen sèrie com les Sonates, tres que són respectivament representatives de cada una de les èpoques de sa vida.

Les VARIACIONS SOBRE UN TEMA DEL COMTE WALDSTEIN tenen l'ingenuïtat pròpia del compositor de primera volada i representen el lloable esforç de donar varietat i interès a un pensament melòdic, pàl·lid i de curt alè. Són un gentil tribut d'afecte i agraïment al fidel amic i protector, que, temps a venir, veurà son nom llegat a la posteritat en ésser vinculat a una obra mestra, l'op. 53, la *Waldstein-Sonate*.

Les VARIACIONS EN MI BEMOLL, AMB FUGA, op. 35, dedicades al Comte Moritz Lichnowsky, compostes en 1802 i publicades l'any següent per Breitkopf und Härtel, de Leipzig, ofereixen un doble interès per sa vàlua intrínseca i pel fet curiós de preanunciar el final de la *Simfonia Heroica*. Una melodia franca i impulsiva del ballet de *Prometeu* proporcionà el tema; en variar-lo, Beethoven expandí el seu virtuosisme pianístic, més subordinat sempre als drets superiors de la música. Ja en 1804, la *Gazeta Musical Universal* de Leipzig sintetitzà d'una manera molt justa les característiques d'aquesta obra: "Imaginació inesgotable, caprici original, sentiment profund". El patró corrent del tema variat és ací desbordat amb una audàcia, que sols un Beethoven podia permetre's. Ans d'entrar en les variacions pròpiament dites, s'entreté en un joc atlètic amb el baix del tema; i, a continuació de les mateixes, extreu del tema tota sa essència melòdica en un formós largo de rica ornamentació. Aprés, amb les primeres notes característiques del baix, basteix una robusta fuga, ver joc de tità. Per a terminar, reprèn el tema amb noves figuracions acompanyants i el tramet a la mà esquerra, fent preveure ço que serà aquell gloriós esclat del metall, proclamat-lo, en les darreres pàgines de l' *Heroica*.

Les SIS BAGATEL·LES, op. 126, no són com les de l'op. 33 i 119 petites peces i fragments reunits a l'atzar. En compondre-les, Beethoven hi trobà un esplai mentre treballava en la terminació de la *Novena Simfonia* (fi de 1823, primer semestre de 1824). Nottebohm, després d'un minuciós anàlisi, deduí que les sis peces que les integren foren concebudes com una *suite* homogenia, per afinitat o contrast sentimental, i també pel nexa tonal, circumstància aquesta molt significativa en la música beethoveniana (la tonalitat va descendint per tercers majors). Hi ha, a més, el testimoni del propi autor, que escrigué al marge d'uns

apunts per al primer número: "Cicle de Bagatelles,, (Kleinigkeiten). En oferir-les a Schott, de Mainz, per a llur publicació (foren publicades en 1825), declarava que eren lo millor que havia escrit en el gènere. En veritat, són eminentment representatives de la "tercera manera,, amb les alternatives de joiosa vigoria i d'enlairament espiritual i amb les característiques d'una escriptura que a voltes hom diria que es vol despendre de la materialitat de l'instrument, establint una ampla separació entre la part acompanyant i l'element melòdic que es descompon en iritzacions celestials. Lenz, amb sa originalitat d'expressió, fa el millor elogi de les *Sis Bagatelles*, dient que són "els llims de l'estil dels últims *Quartets*.,

II

Aquesta conferència no és més que una evocació de la vida de Beethoven en alguns moments i aspectes significatius.

Ens plau recomenar la lectura del **Beethoven** de Vincent d'Indy, en la col·lecció "Les Musiciens célèbres,, de l'editor Henri Laurens, de Paris; la biografia hi és essencialment complerta i il·lustrada paral·lelament per un estudi de la música de cada una de les tres maneres beethovenianes. L'esperit de l'autor de la *Missa Solemnis* és copsat amb veneració i intel·ligència per un dels mestres moderns que li han tributat un culte més fidel.

L'obra monumental del nortamericà Thayer ofereix la més gran riquesa de documentació biogràfica. Thayer esmerçà llargs anys de la seva vida reunint tota mena de records i documents beethovenians, per tal de reconstituir amb el més gran detall la vida de Beethoven. Son treball de redacció arriba a l'any 1816; terminaren l'obra els Drs. Hermann Deiters i Hugo Riemann. Recentment, The Beethoven Association de Nova York ha publicat l'edició anglesa — la redacció original de Thayer era anglesa, per be que fos publicada traduïda a l'alemany, — d'aquesta obra tant important, revisada i esmenada per Henry Edward Krehbiel: **The life of Ludwig van Beethoven by Alexander Wheelock Thayer** (3 vol., 1921).

III

Pàg. 12.- Per aspera ad astra.

«A Bonn es feia festa aquell vespre, al número 934 del petit carrer anomenat Rheingasse. Al pis dels Beethoven es celebrava la diada de Santa Magdalena, a honor de la mestressa de la casa, nada Magdalena Kewerich, i alguns músics de la capella electoral s'havien donat cita a casa del tenor de la Cort, llur company Johann van Beethoven, per tal d'ajudar-lo d'obsequiar els convidats amb una mica de música, barrejada amb salsitjes a la brasa, begudes refrescants i paraules jovials.

»A la cambra d'honor s'ha disposat un clavecí i alguns, faristols. Sota un dosser de fullatge, on seurà la senyora van Beethoven, apareix dins un marc daurat el retrat del *Cavellmeister* Ludwig van Beethoven, el déu lar de la casa, l'home il·lustre de la família...

»Davant del clavecí heus-aquí un altre Ludwig. Es el més gran dels seus néts, nen de vuit anys apenes, que's disposa de tocar una sonata de Mozart o de Philipp Emmanuel Bach, sota l'esguard benèvol dels músics de sa corporació, els Reicha els Ries, els Romberg, els Simrock, l'actor Lux... Sa precocitat promet una nova anella a la cadena ininterrompuda dels *Cavellmeister*.

»Al costat, mirant-lo tendrament, veiem la senyora van Beethoven, jove i bella encara, malgrat els trets fatigats de sa fesomia... En un angle de l'habitació, un fraïxe escolta amb la més gran atenció el concert familiar. Es un organista, el Pare Hanzmann, que mai no hi fa falta a semblants festes... En fi, derrerera, un home ben plantat, de faç allargada, la mirada un poc severa; dúu la perruca blanca de pòlvors. Es el pare.

»Tal és el quadre que'ns pinta el bonhome Fischer, flequer de la família i proveïdor de la corporació dels músics, el qual, per aquesta raó era algunes vegades invitat d'unir-se als amics; quadre ben diferent, cal confessar-ho, del que'ns han presentat els romàntics, massa dominats per la passió de la dissort. En lloc d'un Beethoven maltractat, aïllat, plorant sem-

pre, vaeiem un infant empès enèrgicament al trevall per un pare qui reconeix ses grans facultats i, amb un orgull ben perdonable, l'exibeix en un concert, rejoyenint-lo..

Vincent d'Indy: **Beethoven**

IV

Pàg. 15.-Ludwig, noi d'onze anys...

Ludwig van Beethoven fou batejat el 17 de desembre de 1770; nasquè, doncs, segons tota probabilitat donats els costums de l'època, el dia d'avans, el 16; potser el 15. Quan començà de revelar disposicions musicals no gens vulgars, son pare el va fer passar de primer per més jove d'un any, i després per més jove de dos, sens dubte suggestionat per la carrera brillant dels fills Mozart. Beethoven mateix, als quaranta anys, creia no tenir-ne més que trenta vuit, atribuint la seva pròpia fè de baptisme a un germà seu del mateix nom que sols visquè sis dies. Aquesta circumstància origina alguna confusió en les dades de sa infantesa i sa joventut. Als set anys i tres mesos, el 26 de març 1778, el pare el presentà en un concert públic, anunciant-lo com a "fillet seu de sis anys.. Neefe en sa comunicació al Magazine de Cramer l'anomena *bona fide* "noi d'onze anys", les tres *Sonates* dedicades a l'Electeur apareixen "compostes a l'edat d'onze anys». En ambdós casos l'edat real es dotze anys, camí dels tretze. Cal remarcar que Beethoven, si be fou un noi excel·lentment dotat per la música, no iguala l'exemple únic de precocitat prodigiosa de Mozart.

V

Pàg. 19.-Les siluetes en paper negre...

Beethoven conservà tota la vida la silueta d'Eleonore, com pot veure's en una lletra a son "vell amic estimat", Wegeler, del 7 d'octubre de 1826:

"Ting encara la silueta de la teva Lorchén; pots, doncs, comprendre com els bons i estimats records de la meva joventut em són preciosos encara,,.

VI

Pàg.20.-Cinc anys avans...

El primer sojorn de Beethoven a Viena fou escursat per les noves alarmants de la salut de la mare. Heus-aquí una lletra seva, escrita a son retorn, i adreçada al Dr. Schade, advocat d'Augsburg:

El 15 del mes de la tardor,
Bonn 1787.

Molt noble i particularment car amic!

Puc imaginar fàcilment ço que haureu pensat de mi, i no puc desmentir que teniu raons ben fonamentades de pensar coses ben poc favorables; emprò, no vull excusar-me avans d'haver-vos indicat les raons que, espero, us faran acceptar les meves excuses. Dec confessar-vos que, de des ma sortida d'Augsburg, l'alegria, i juntament amb ella la salut, han començat de declinar; a mida que m'apropava a la ciutat nadiua, rebia lletres del meu pare aconsellant-me de viatjar més depressa que de costum, car la meva mare no's trobava en un estat de salut favorable; aixís, doncs, em vaig apressar el més possible, tot i no trobar-me gaire be; el desitj de poder veure encara una vegada la meva mare descartà tots els obstacles i m'ajudà de vèncer les més grans dificultats. Vaig reveure ma mare, però en l'estat de salut més miserable; sa malaltia era la tisis i morí en fi, fa unes set setmanes, després d'haver passat molts dolors i moltes penes. Era per mi una mare tant bona, tant amable, la millor amiga! Oh! ningú més feliç que jo, quan podia pronunciar encara el dolç nom de mare i aquest nom ella el sentia! A qui el podré dir ara? A les mudes imatjes a semblança seva qu'evoca l'imaginació? De des mon retorn, he tingut poques hores agradoses; tot aquest temps m'ha aturmentat l'asma, que tal vegada podria degenerar en tisis; an'això s'hi afegeix la melan-

colta, que és per mi un mal gairebé tant gran com la malaltia. Poseu-vos en lloc meu, i espero m'otorgareu el perdó pel meu llarg silenci. Quant als tres Carolins, que tingueren la gran bondat i amistat de deixar-me a Augsburg, és precis que us demani per algun temps un poc d'indulgència; el viatge m'ha costat car, i no ting aquí ni puc esperar cap compensació; a Bonn la sort no m'és favorable. Em perdoneu d'haver-vos molestat tanta estona amb la meua xerrada; tot això era necessari per excusar-me.

Us prego no'm priveu de la vostra valuosa amistat; res no desitjo tant com ésser fins a cert grau digne d'ella.

Soc, amb el més gran respecte, vostre obedient servent i amic

L. v. Beethoven
Organista de la Cort de
l'Elector de Colònia

VII

Pàg. 27.-En abandonar Bonn...

El fet d'haver sigut Beethoven, francament admès, de des sa arribada a Viena, en els salons de l'alta aristocràcia per l'eficàcia de la doble presentació de Waldstein i l'Elector, explica que no pensés un moment de seguir la carrera d'organista d'església. En dir, cap a la fi de sa vida, a l'organista Freudenberg que «els seus nervis no podien resistir el poder de l'instrument gegantí», parlava per imaginació, no per la realitat; car, precisament l'orgue, instrument gegantí, hauria traduït admirablement els millors moments de sa alta inspiració. D'altra banda, l'orgue no era oposat a son temperament com a executant, car, àdhuc tocant el piano, servava la posició correcta del cos pròpia de l'organista i no exagerava els moviments de mans i braços.

VIII

Pàg. 30.-Quan un col·lega es troba en la necessitat ..

Vegi's, per exemple, la següent lletra a Czerny, del 1818 probablement:

Molt estimat Czerny!

Acabo de saber que us trobeu en una situació que realment mai no havia sospitat; volgueu mostrar-me vostra confiança i indicar-me solament de quina manera les coses poden tal vegada arranjar-se (sense cap zel vulgar de protecció per part meva); aixís que prengui alè, vull parlarvos; esteu segur que us aprecio i estic disposat a provar-ho amb els meus actes a cada moment.

Amb una vera estimació, vostre amic

Beethoven

IX

Pàg. 31.-L'Amada Immortal...

La lletra a l'Amada Immortal fou publicada en català, per cura d'En F(rederic) Ll(iurat), formant part de l'article *L'Amada de Beethoven*, aparegut a Revista Musical Catalana (Gener de 1909). Ens plau reproduir aquesta versió:

Matí del 6 de Juliol

Mon àngel, mon tot, mon jo. No més qu'alguns mots, avui, i amb l'apic (amb el teu demà); la meua habitació serà definitivament llogada: quina miserable pèrdua de temps en aquests negocis! ¿Per què aquesta tristesa pregona, quan la necessitat parla? El nostre amor ¿pot viure d'altra cosa que de sacrificis i de privacions? ¿Pots fer que tu siguis tota meua i jo tot teu? Ah! Déu; esguarda la bella naturalesa i calma ton cor sobre lo que deu succeir: l'amor ho exigeix tot, i amb dret; és lo que passa *per mi amb tu, per tu amb mi*; però, tu oblides amb missa facilitat que jo haig de viure *per mi i per tu*. Si fóssim

del tot units, tu sentiries aquest dolor tant poc com jo. Mon viatge ha sigut terrible i no vaig arribar aquí fins abir a les quatre del matí; com que'ns faltaven cavalls, s'escollí un altre camí: però, quin camí! A l'última parada, algú m'aconsellà que no viatgés de nit. Per a espantar-me, em parlaren d'un bosc; però, això no feu sinó excitar-me i em vaig enganyar; poc se n'hi ha faltat per a que'l cotxe no's rompés en aquell camí terrible, sense fons, un senzill camí de camp; sense conductors com els que portava m'hauria quedat pel camí. Esterhazy, en un altre camí ordinari, amb vuit cavalls, ha tingut la mateixa sort que jjo amb quatre; no obstant he sentit un cert goig, com sempre que feliçment he vençut alguna cosa. Ara depressa, tornem de fora en nosaltres mateixos. Ens veurem aviat i no puc avui comunicar-te les reflexions qu'he fetes sobre la meua vida durant aquests pocs dies. Si'ls nostres cors fossin sempre l'un aprop de l'altre, no en faria pas de semblants. Mon pit està plé de coses per a dir-te. Ah! hi han moments en els quals trobo que la paraula no és res encara; alegra'm, resta'm fidel, mon únic tresor, mon tot, com jo per tu. Serà necessari que'ls Déus arreglin lo demés, lo que necessitem, lo que deu ésser de nosaltres...—Ton fidel

Ludwig

Dilluns al vespre, 6 de Juliol

Tu sofreixes, mon ésser més car; acabo de saber que s'han d'entregar les cartes a la primera hora. El dilluns, el dijous, són els únics dies que'l correu surt cap a K. Tu sofreixes. Oh! allà on soc, tu hi ets també amb mi, amb mi i amb tu; jo procuraré poder viure amb tu; quina vida!!! Aixís!!! sense tu, perseguit per la bondat dels homes aquí i allà, bondat que procuro tant poc merèixer, perquè no m'en crec digne. L'humilitat de l'home davant l'home me fa mal, i si jo em considero en ma relació amb l'univers, ¿què soc, i què és, també, aquell que li diuen gran? I no obstant,—i heus-aquí lo que hi ha de diví en l'home,—ploro pensant que tu no rebràs probablement fins dissabte les primeres notícies meves. Per molt que m'estimis, jo t'estimo més. No t'amaguis jamai de mi. Bona nit. Essent en un punt d'aigües me n'haig d'anar a dormir. Ah! Déu, tant aprop, tant lluny! ¿no és un ver edifici celestial el nostre amor, emprò sòlit com el firmament?

Bon dia, el 7 de Juliol

Encara al llit, les meves idees volen ja vers tu, mon Amada Immortal, tan aviat joioses com tristes, esperant el des-tí satisfarà els nostres desitjos; no puc viure sinó enterament amb tu; sí, he decidit vagar ben lluny fins que pugui llançar-me en els teus braços, dir-me, prop teu, ben a casa meva, i aixecar la meva ànima, rodejada per tu, fins al reialme dels esperits,—si, malhauradament, és necessari—tu pendràs coratge, i això et serà sobre tot fàcil pensant que tu coneixes la meva fidelitat per tu, car jamai ningú més posseirà el meu cor, jamai, jamai. ¡Ah! Déu, ¿per què tenir d'allunyar-se de lo que un home estima aixís? I, no obstant, la meva vida a V., tal com és ara, és una vida miserable. Ton amor ha fet de mi l'home més feliç i més desgraciat alhora; a la meva edat, tindria necessitat de certa uniformitat, de certa unitat de vida, i ¿pot existir en les nostres relacions? Angel, acabo de saber que'l correu surt tots els dies i és necessari, per consegüent, que termini, per a que tu rebis de seguida aquesta carta. Has de tenir serenitat, car no és sinó mirant serenament la nostra existència que podrem realitzar lo que ens proposem: viure plegats; siguis serena...—aima'm...—avui... aïr, quins desitjos i quines llàgrimes per tu...—tu, tu, ma vida...—mon tot...—Adeu! Oh! continua estimant-me, no desconeixis el cor ben fidel del teu aimat,

L.

Eternalment teu, eternalment meu, eternalment nostre.

X

Pàg. 32.-Sa consideració envers les dones casades...

Les següents lletres de Beethoven (del 1808 probablement) il·lustren amb el seu estil desordenat, sovint confús, característic ses faltes de tacte impremeditades i ses protestes vehements quan hom dubta de la rectitut de ses intencions.

Maria Kiéné, pianista, era deixeble seva; son marit, Bigot, era bibliotecari del comte Rasumowsky.

Mme. Bigot fou una de les millors intèrprets de Beetho-

ven; al dir de Thayer, "el seu entusiasme i sa profunditat de sentiment afegien noves bel·leses a les que ell havia concebut. Un dia li tocà una sonata que acabava de compondre, de tal faísó, que Beethoven no pogué menys d'observar: "No és exactament el caràcter que jo volia donar an' aquesta pessa; però, continueu a la vostra guisa. *Si ce n'est pas tant a fait moi, c'est mieux que moi.*"

I

Ma estimada i honorada Marial

El temps és tant bo i qui sab si també ho serà demà? Us proposo, doncs, anar-vos a buscar avui, a mitjdia, per un passeig en cotxe. Com probablement Bigot ja serà fora, naturalment no podrà venir amb nosaltres, més renunciar per aquesta raó, penso que'l mateix Bigot no ho exigiria. En aquest temps només els matins son bons; per què no aprofitar el moment, que tant prest s'envola? No fora propi d'una dona tant il·lustrada i de criteri com Maria refusar-me'l més gran plaer, obeint simples escrúpols. Oh! quansevulla raó que'm dongueu, cas de no acceptar ma proposta, no ho atribuiré a altra cosa que a la poca confiança que hi teniu en mon caràcter i creuré que no sentiu per mi una vera amistat. Feu que'ls bolquers abriguin Carolina de cap a peus, a fi de que no li passi res. Feu-me resposta, estimada M., si *podeu*. No us demano si *voleu*, perquè aquest punt sols podria aclarir-se amb desavantatge meu. Escriviu, doncs, només un d'aquests dos mots: si o no. Adeu i feu que'm sia concedit el plaer egoista de compartir amb persones, per les quals ting tant d'interès, la radiant fruició de la joiosa i bella natura.

Vostre amic, qui us honora

L. v. Beethoven

II

Estimada Maria, estimat Bigot!

Sols puc expressar el més profund disgust en saber que els sentiments més purs, més innocents, poden ésser sovint mal interpretats; tot i l'afecte que m'heu demostrat, mai he pogut pensar que hi hagués altra cosa que l'amistat que'm teniau. Em

creieu sens dubte ple de fatuitat i mesquinesa per suposar que les deferències de persones excel·lents com vosaltres m'havien de fer pensar que tenia tot seguit guanyada la vostra inclinació; d'altra banda, és un dels meus principis fonamentals no sostenir jamai altres relacions que les de l'amistat amb la muller de altri; no voldria, per culpa de semblants relacions, omplir mon cor de desconfiança contra aquella qui un dia tal vegada comparirà el meu destí i fer-me aixís malbé la vida més bella i més pura. Pot molt ben ésser que algun cop hagi dit an'en Bigot alguna plagasitat mancada de delicadesa; ja us ho ting dit que alguna que altra vegada soc molt incivil. Soc, amb tots els meus amics, natural en extrem i detesto tot encongiment; entre aquets hi compto també Bigot; si alguna cosa meva el contraria, l'amistat exigeix d'ell que m'ho digué i em guardarè molt be de causar-li un altre disgust; més, ¿com pot ésser que la bona Maria atribueixi als meus actes una significació dolenta?..

Quant a la meva invitació a un passeig en cotxe amb vos i Carolina, havent-se oposat Bigot el dia d'avans de que'l fessiu sola amb mi, jo devia creure naturalment que ambdòs tal vegada ho trobàveu poc correcte o xocant, i en escriure no pretenia altra cosa que fer-vos comprendre que no hi veia cap mal, i en dir que donava una gran importància a que no'm donguessiu una negativa, era solament desitjant decidir-vos de fruir de aquell dia magnífic; volia el vostre plaer i el de Carolina més que'l meu i creia, declarant que *la vostra malfiança o un refús seria una verdadera injuria que'm farieu*, quasi obligar-vos de cedir a mes instàncies. Això mereix ben be que penseu com podeu fer-me oblidar que m'haveu fet malbé aquesta jornada serena, considerant alhora mes bones disposicions i el bon temps. Quan us deia que'm maljutjaveu, l'actual judici que feu de mi demostra que jo tenia raó, àdhuc sense pensar a lo que vos pensàveu d'això; dirvos que, si anava a casa vostra, *algun mal s'esdevindria* era més aviat una *broma*, que no tenia altre objecte que manifestar-vos que tot, de vostra part, em convé, i que no ting altre més gran desig que poder viure sempre prop vostre, i tal és també la veritat; suposant i tot el cas que hi hagués en tot això un sentit ocult, sovint l'amistat la més santa pot tenir els seus secrets; però *interpretar malament* el secret d'un amic, perque

no's pot endevinar desseguida, aixó és ço que no devia fer. Estimats Bigot, estimada Maria, *mai, mai*, no'm trobareu vil; de des l'infantesa vaig aprendre d'amar la virtut i tot ço que és bell i bo; haveu fet molt de mal al cor meu; tandebó serveixi per que siga més i més ferma la nostra amistat. Avui no'm trobo gens be i penso que no us podré veure; ma sensibilitat i ma imaginació m'han retret continuament, des d'air després dels quartets, que us havia fet sofrir; anit he anat al Ridotto per tal de distreure'm; però, en va; per tot em perseguia la vostra imatge, i em deia sempre: són tan bons i potser sofreixen per causa teva. Abatut, he marxat. Escriviu-me unes ratlles.

Vostre sincer amic Beethoven qui us abraça tots.

XI

Pàg. 33.-Beethoven escriu orgullosament ..

La següent lletra, a l'editor Steiner, és una mostra de l'estil humorístic i alhora autoritari de Beethoven:

Al noble Lloctinent General Von Steiner

Per entregar en pròpies mans.

Publicandum:

Hem decidit, i decidim, segons nostra pròpia experiència, i escoltar el nostre Concell, que d'ací endavant en totes les nostres obres amb títol alemany, s'hi posarà, en lloc de pianoforte "piano de martells," (hammerclavier); en consecucència, el nostre excel·lent Lloctinent General amb els seus ajudants, com tots els que intervinguin en aquest afer deuran ajustar llur conducta per tal d'assegurar l'execució del present decret.

En lloc de pianoforte, piano de martells. Queda doncs, això convingut i establert una vegada per sempre.

Donat, etc. el 23 de gener de 1817, per

Generalissimus

M. P.

Pàg. 45. La Pau de l'«Agnus Dei»

Es l'*Agnus Dei* i el *preludi* de la Consagració, llà on el sentiment religiós de Beethoven apareix més clarament. Tota la llarga exposició en la qual l'humanitat implora la misericòrdia de l'Anyell diví, és d'una bellesa no igualada encara en l'història musical.... Si l'oració se'n puja tant palpitant vers l'altar de l'Anyell, víctima de l'Odi, és que d'Ell implora la Pau: «pau inferior i exterior», ha escrit Beethoven. Lluny tot pensament de rancúnia, lluny tota lluita íntima, tot profund descoratjament; el tema de la Pau ha brotat llumenós i calmat, fora del to indecís de *si menor*, i ens retorna a la tonalitat de *re major*, la tonalitat de la Fe, de l'Amor, la que es recerç de la Caritat en la *IX Simfonia*. Aquest tema revesteix un caràcter pastoral; dona la impressió d'un passeig pels camps... perquè la Pau no viu a ciutat. Es prop dels rierols de la vall, dels arbres del bosc, on la demana l'inquiet ciutadà; car no n'hi ha de pau al món i és per això que l'artista la cerca fóra del món: *Sursum corda*.

«Una senzilla exposició de fuga, del tot regular, prepara l'eclosió de la Flor pacífica, d'aquest tema afirmatiu de quatre compassos, el qual, devallant directament del cel, dona testimoni que l'ànima ha assolit, en fi, la Pau tant desitjada...

«Els timbals i clarins a distància anuncien dos cops l'exèrcit de l'Odi... «Es precis pregar, pregar, pregar», ha escrit Beethoven en sos bocets. «Per damunt de tot, la força de la Pau interior... Triomf!»,

«L'angoixós: «Teniu pietat de nosaltres!... de nosaltres, assaltats de totes bandes pels dimonis de l'Odi», cedeix a la confiada invocació: «Doneu la pau a la nostra ànima!»,

«I és, en efecte, la Pau que s'imposa novament. La dolça, la joiosa Pau s'engrandeix com una planta meravellosa i, al bell cim de sa tija, mentres al lluny els timbals sonen la retirada dels esperits del Mal, s'espandeix una última vegada l'esclatant floració dels quatre compassos incomparables, que sembla exha-

lar cap al cel el perfum d'acció de gràcies de l'ànima reconeguda—¿Hi ha res més bell en tota la Música?... I per expressar la Pau reconquerida amb l'ajuda de Déu, ¿pot hom imaginar un homenatge més sublim d'un creador humà a son diví Creador?.,

Vincent d'Indi: **Beethoven.**

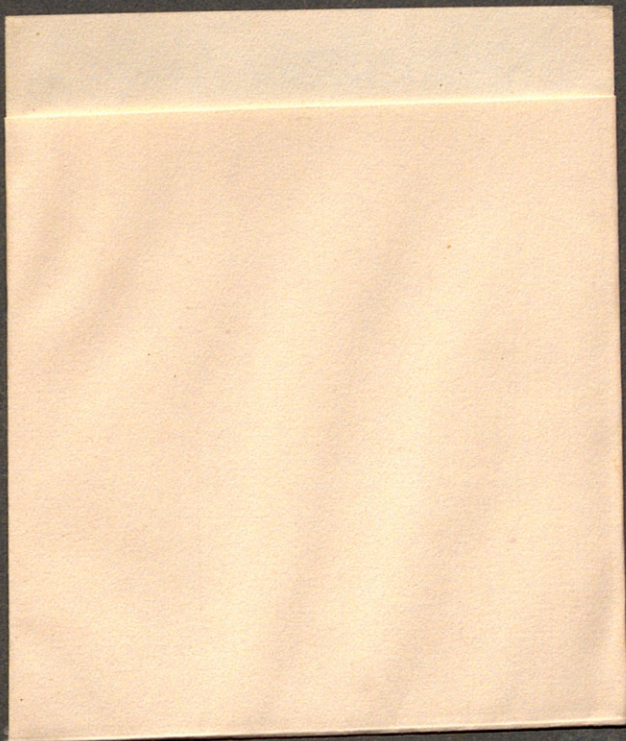

Index

	<u>Pàgs.</u>
I. Infantesa i joventut a Bonn.	7
II. El primer període de Viena.	23
III. Els últims anys. La mort.	35
Apèndix.	47

Index

I.	Introduction	1
II.	General period of the year	10
III.	The other years of the year	15
IV.	Appendix	20

ORFEÓ CATALÀ
BIBLIOTECA

BARCELONA

Reg. 861. 80

Sig. 78.92 (43)

(Bee) Gib

17-VIII-C/5

Preu: 2 ptes.